

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

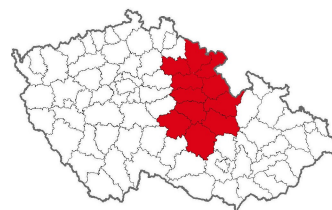
Havlíčkův Brod 5.6.2012
čj. SRS 023365/2012

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 10 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 28.5.–3.6.2012

1. Počasí

První den sledovaného období ještě ovlivnil příliv studeného vzduchu, ale od úterý se již znatelně oteplilo a denní teploty na většině míst překračovaly 20°C. Nejnižší ranní teploty se pohybovaly v rozmezí od 5 do 10 °C. V těchto dnech se vyskytlo i několik lokálních srážek s velmi rozdílnou intenzitou. Většinou se jednalo o velmi malé úhrny, ale například v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Hurtova Lhota/ došlo i k částečnému splavení pozemku a vytvoření malého „jezera“ uprostřed pole. Vydatnější srážky přišly až s dalším ochlazením od čtvrtka a s nimi i poměrně výrazný pokles maximálních denních teplot.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Stále výraznější vláhový deficit se projevuje na celé řadě plodin a následkem toho je i vytvořený prakticky neprostupný půdní škraloup – problém především na jílovitých půdách. Všeobecně byl zaznamenán nárůst výskytu mšic a některých dalších škůdců, ale výskyty chorob jsou spíše na nižší úrovni.

OBILNINY

U porostů obilnin v lokalitách s nedostatečnými srážkami jsou již znatelné příznaky nedostatku vláhy, u jarních ječmenů a v některých lokalitách i u pšenic ozimých dochází k zasychání slabších odnoží.

PŠENICE OZIMÁ (RF 39–69 BBCH)

Růstová fáze: fáze jazýčku (liguly): jazýček praporcového listu již viditelný, praporcový list plně rozvinutý - konec květu

V okrese Pardubice /lokalita Dašice/ byl laboratorně potvrzen střední výskyt **virové zakrslosti pšenice (Wheat dwarf virus)** a v okrese Svitavy /lokalita Záhrad/ výskyt **virové žluté zakrslosti ječmene (Barley yellow dwarf virus)**.

V okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Dolní Heřmanice 31.5./ byl zaznamenán první výskyt **světle hnědé skvrnitosti pšenice (Pyrenophora tritici-repentis)**. Další nárůst výskytu této choroby je hlášen z okresu Chrudim /lokalita České Lhotice 28.5./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem konidioforů a konidií pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4., 5. a 6. list shora. Práh škodlivosti je 5 – 50 % listů s výskytem konidií.

První výskyty **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia persistens*)** byly zjištěny v okresech Náchod /lokalita Lhota u Nahořan 1.6./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Rviště 30.5./.

Prakticky z celé sledované oblasti jsou hlášeny nálezy larev **kohoutků (*Oulema sp.*)**, ale zatím se jedná o slabé výskyty.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vyhlýchých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vyhlýchých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož.

Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vyhlýchých více jak 50 % larev.

První výskyty **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** byly pozorovány v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Krásná Hora 31.5./, Náchod /lokalita Lhota u Nahořan 1.6./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Petrovice 31.5./, lokálně až střední výskyty jsou hlášeny z okresu Jičín /lokality Popovice, Železnice a Vrbice 31.5./.

V okrese Jičín byly také zaznamenány střední výskyty **kyjatky travní (*Metopolophium dirhodum*)** /lokality Popovice, Železnice a Vrbice 31.5./ a **kyjatky osení (*Sitobion avenae*)** /lokalita Rohoznice/.

Pozorování se provádí na začátku metání ve fázi 51 BBCH. Ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu se odebere 50 odnoží /5 míst x 10 odnoží/ a hodnotí se celá rostlina. Vypočte se průměrný počet mšic na jednu odnož.

Kritické číslo je 3 mšice na jednu odnož.

První slabé výskyty larev **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** byly zjištěny v okresech Náchod /lokalita Lhota u Nahořan 1.6./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rohenice 1.6./.

Pozorování se provádí v okrajovém, 50m pásu v blízkosti dřevin. Ve fázi sloupkování se sledují miny na listech, kontroluje se 100 odnoží (10 míst x 10 odnoží). Ve fázi mléčné zralosti se sledují housenky, kontroluje se 100 klasů (10 míst x 10 klasů).

K cílenému ošetření není registrován žádný přípravek.

JEČMEN OZIMÝ (RF 59–71 BBCH)

Růstová fáze: konec metání: klas (lata) je celý viditelný – první zrna dosáhla poloviny své konečné velikosti, obsah zrn vodnatý

Výskyty **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** a **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)** zůstávají bez výrazných změn.

V okresech Havlíčkův Brod /lokalita Krásná Hora 30.5./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Veselíčko 31.5./ byly zjištěny první výskyty **prašné sněti ječné (*Ustilago nuda*)**.

Silný výskyt larev **kohoutků (*Oulema sp.*)** byl zaznamenán na porostu v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Řepníky 30.5./.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá.

Lokálně až střední výskyty **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** byly zjištěny v okresech Jičín /lokalita Vitíněves 29.5./ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany 31.5./.

Obdobný je i výskyt **kyjatky travní (*Metopolophium dirhodum*)** – hlášeno z okresů Havlíčkův Brod /lokalita Horní Krupá 31.5./ a Jičín /lokalita Vitíněves 30.5./.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 25-49 BBCH)

Růstová fáze: pátá odnož viditelná - špičky osin: osiny jsou viditelné nad ligulou praporcového listu

V okrese Pardubice /lokalita Staré Čivice 31.5./ byl zjištěn první výskyt **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** a v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Petrkov 30.5./ a Svitavy /lokalita Litomyšl 29.5./ jsou lokálně až střední výskyty této choroby. *Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce. Ošetření se provádí podle signalizace, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).*

První nálezy larev **kohoutků (*Oulema sp.*)** byly zjištěny v okresech Rychnov nad Kněžnou /lokalita Štěpánovsko 29.5./ a Trutnov /lokalita Havlovice 30.5./. V okrese Chrudim /lokalita Trhová Kamenice 30.5./ je výskyt hodnocen již jako střední. *Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá*

KUKUŘICE (RF 14-19 BBCH)

Růstová fáze: 4. list vyvinutý - 9 a více listů vyvinuto

První výskyt **sněti kukuřičné (*Ustilago maydis*)** byl zjištěn v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Vračovice 30.5./.

Na stejné lokalitě bylo pozorováno poškození rostlin **bzunkou ječnou (*Oscinella fiti*)**.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 39 – 61 BBCH)

Růstová fáze: 9 a více internodií viditelných - počátek květu: asi 10% květů otevřeno

V okrese Svitavy /lokalita Mikuleč 30.5./ byl zaznamenán ve feromonovém lapáku první úlovek **obaleče hrachového (*Laspeyresia rusticella*)** – 1 ks.

Monitoring letu imag se provádí pomocí feromonových lapáků, 2x týdně se zaznamenává počet odchycených samců.

Insekticidní zásah je třeba zvážit, pokud je zaznamenáno více jak 6 samců ve dvou feromonových lapácích za den. Chemické ošetření musí být cíleno proti líhnoucím housenkám, ošetřuje se tedy 7-10 dnů po kritickém přírůstku náletu.

První výskyt **kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** byl zaznamenán v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Nová Ves u Nového Města 28.5./ a v okrese Jičín /lokalita Milíčeves 31.5./ byl zjištěn velmi silný výskyt (30 – 35 ks na rostlinu).

Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 67-77 BBCH)

Růstová fáze: dokvétání: velké množství korunních lístků opadlo - asi 70% šesulí dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti

V okresech Jičín /lokalita Stará Paka 30.5./ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany 31.5./ byl zjištěn první výskyt **fomového černání stonku řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na spodních listových patrech.

První výskyt **plísně šedé (*Botryotinia fuckeliana*)** je hlášen z okresu Svitavy /lokalita Kamenná Horka 31.5./.

Při průchodu porostem se v RF 80-85 na deseti místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Zaznamená se počet šešulí a stupeň napadení.

Ochrana: likvidace posklizňových zbytků, setí zdravého osiva, nepřehnojování dusíkem. Moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi dlouhivého růstu a především ve fázi kvetení řepky (optimálně v plném květu RF 65).

Většinou slabé, výjimečně střední výskyty larev **bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** především na okrajích pozemků jsou hlášeny ze všech okresů.

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách. Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

První výskyty **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** jsou hlášeny z okresů Havlíčkův Brod /lokalita Poděbavy a Krásná Hora 31.5./, Jičín /lokalita Bílé Poličany 30.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Jehnědí 29.5./.

MÁK SETÝ (RF 30-60 BBCH)

Růstová fáze: fáze 7. pravého listu - 5. internodium viditelné

Úbytek rostlin způsobený **kořenovou spálou maku (*Pythium*, *Dendryphon*, *Alternaria*, *Rhizoctonia solani*, *Pleospora papaveracea* aj.)** byl pozorován v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Kožlí 28.5./

Silný ohniskovitý výskyt **mšice makové (*Aphis farae*)** byl zjištěn v porostu v okrese Jičín /lokalita Milovice a Nemyčeves 29.5./.

Lokálně až silný výskyt larev **krytonosce kořenového (*Stenocarus fuliginosus*)** na kořenech rostlin byl zjištěn v okrese Jičín /lokalita Milovice 29.5./.

OKOPANINY

BRAMBOR OBEČNÝ (RF 15-61 BBCH)

Růstová fáze: pokročilá fáze klíčení, tvorba kořínků - počátek květu

První výskyt larev **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** byl zjištěn v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Stříbrné Hory 1.6./.

Silný výskyt brouků a první nález jejich vajíček je hlášen z okresu Pardubice /lokalita Sovolusky 30.5./.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

V okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Kameničná 30.5./ byl zaznamenán první úlovek **mšice řešetlákové (*Aphis nasturti*)** v Lambersových miskách.

KOŘENINOVÁ ZELENINA

KMÍN KOŘENNÝ (RF 65 BBCH)

V okrese Havlíčkův Brod /lokalita Babice 1.6./ byl zjištěn střední výskyt larev **plochušky kmínové (*Despertasia nervosa*)** v květech.

OVOCNÉ DŘEVINY

Na ovocných dřevinách (jabloně, třešně, višně) se rychle zvětšují populace mšic. Začíná ošetřování švestek proti obaleči švestkovému a třešni proti vrtuli třešňové. Místy již byla zahájena sklizeň raných odrůd třešni např. na okrese Pardubice /sady Svinčany/ nebo Jičín /lokalita Ostroměř/.

Podle výsledků programu ERW začala 23. a 24. května nová inkubační doba, tj. začátek další infekční křivky **bakteriální spály růžovitých (*Erwinia amylovora*)**, v minulém týdnu vzhledem ke značnému suchu nebyly pro vznik příznaků vhodné podmínky.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 72-73 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 20 mm (velikost lískového oříšku) – druhý opad plodů (červnový)

Nadále se na listech rozšiřuje **strupovitost jabloně (*Venturia inaequalis*)** v okresech Pardubice /lokalita Svinčany/ nebo Jičín, kde byl zaznamenán silný, místy až plošný výskyt v produkční výsadbě /lokalita Úlibice/. První výskyt strupovitosti byl zjištěn v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Koldín/.

Na náchylných odrůdách v okrese Litomyšl a Ústí nad Orlicí /lokalita Koldín/ byl zjištěn až střední výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)**.

Silný nálet **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** do feromonových lapačů byl pozorován v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Krátká Ves/, silný výskyt přetrvává nadále také v okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany/, střední výskyt v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Slemeno-Synkov/ a slabý výskyt byl sledován v okresech Jičín /lokalita Úlibice/ a Svitavy /lokalita Svitavy/. První výskyt samců byl zachycen na okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Světnov 28.5./.. První letová vlna byla v minulém týdnu zjištěna v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Malá Losenice 31.5./..

Sledování letu dospělců do feromonových lapačů se provádí 2krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapač za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

První výskyt **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** ve feromonovém lapači byl pozorován v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Malá Losenice a Světnov 28.5./.. Slabý výskyt zatím zůstává v okresech Jičín /lokalita Lužany/ a Svitavy /lokalita Svitavy/. Střední výskyt byl zaznamenán v okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany/.

První výskyt **obaleče zimolézového (*Adoxophyes orana*)** ve feromonových lapačích byl zaznamenán v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Malá Losenice 31.5./.. Slabý výskyt je hlášen z okresu Jičín /lokalita Lužany/.

Velmi slabé výskyty jsou prozatím zjišťovány v okrese Jičín /lokalita Úlibice/ také u **klíněnky jabloňové (*Phyllonorycter blancardella*)**, která se ve feromonovém lapači výrazněji objevila pouze začátkem května.

HRUŠEŇ (RF 71-73 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu - druhý opad plodů (červnový)

První výskyt **rzi hrušně (*Gymnosporangium sabinae*)** syn. *G. clavariiforme* byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Náchod 28. 5./ a v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Pohoří 28.5./.

V okrese Pardubice /lokalita Svinčany 31.5./ byly pozorovány silně poškozené listy hrušně **hálčivcem hrušňovým (*Epitimerus pyri*)**.

Peckoviny

BROSKVOŇ (RF 72-73 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 20 mm - druhý opad plodů (červnový)

Zvyšuje se intenzita příznaků **kadeřavosti listů broskvoně (*Taphrina deformans*)** např. v okrese Jičín /lokalita Lužany/.

SLIVŮŇ (RF 71-73 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu - velikost plodu do 20 mm

První silný výskyt příznaků **virových neštovic (šarky) na peckovinách (Plum pox potyvirus PPV)** na listech byl pozorován v produkčním sadu v okrese Jičín /lokalita Kamenice/ a výskyt této virózy byl potvrzen také v okrese Pardubice /lokalita sady Svinčany/.

Slabý výskyt **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** přetrvává v okrese Jičín /lokalita Kamenice/ a Svitavy /lokalita Koclířov/, střední výskyt byl zaznamenán v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Krátká Ves/. Značný pokles náletu po první letové vlně byl pozorován v okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany/. První výskyt samců ve feromonových lapačích byl zaznamenán v okrese Žďár nad Sázavou /lokality Malá Losenice a Světnov 28.5./.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první (přezimující) generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapačů, při zjištění nejméně dvou vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Na švestkách v okrese Pardubice /lokalita sady Svinčany/ byl potvrzen výskyt **suché skvrnitosti listů peckovin (*Stigmina carpophila*), zakrslosti slivoně (Prune dwarf virus PDV a vlnovníka trnkového (*Eriophyes similis*))**. V okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Pohoří, zahrada/ byl zjištěn střední výskyt **mšice slíkové (*Brachycaudus helichrysi*)**. Střední až silný výskyt **mšice švestkové (*Hyalopterus pruni*)** je hlášen prakticky z celého okresu Svitavy.

TŘEŠEŇ (RF 73-85 BBCH)

Růstová fáze: druhý opad plodů (červnový) - pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení

V okrese Pardubice /lokalita sady Svinčany/ byl zjištěn strom silně napadený **štitenkou zhoubnou (*Quadraspidiotus perniciosus*)**.

VIŠEŇ (RF 73 BBCH)

Růstová fáze: druhý opad plodů (červnový)

První výskyt **vrtule třešňové (*Rhagoletis cerasi*)** na lepových deskách byl zjištěn v okrese Pardubice /lokalita Choltice sad 31.5./.

Drobné ovoce

ANGREŠT (RF 79 BBCH)

Růstová fáze: vytvořeno 90% plodů

První výskyt hnědého padlí angreštu (*Phodosphaera mors-uvae*) byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Náchod a Hejtmánkovice 31. 5.).

RYBÍZ ČERVENÝ (RF 79 BBCH)

Růstová fáze: vytvořeno 90% plodů

Navyšování počtu úlovků nesytky rybízové (*Synanthedon tipuliformis*) ve feromonových lapačích je hlášeno z okresu Jičín /lokalita Úlibice/.

ZELENINA

ČESNEK KUCHYŇSKÝ (RF 53 BBCH)

Růstová fáze: 30% dosažení délky květního stvolu

Silné napadení rostlin housenkami molíka česnekového (*Acrolepiopsis assectella*) bylo zjištěno v okrese Jičín /lokalita Jičín Sedličky/.

Střední výskyt larev chřestovnička cibulového (*Lilioceris merdigera*) a jejich požerků na listech byl pozorován rovněž v okrese Jičín /lokalita Miletín/.

OKRASNÉ DŘEVINY

RŮŽE

První výskyt rzi růžové (*Phragmidium mucronatum*) na listech byl zjištěn v okrese Jičín /lokalita Jičín, zahrady/.

JÍROVEC MAŽÁL

Po 4 týdnech silných náletů klíněnky jírovcové (*Cameraria ohridella*) do feromonového lapače byl na okrese Chrudim /lokalita Předhradí/ byl zaznamenán viditelný pokles její letové aktivity. Naproti tomu v okrese Pardubice /lokalita Pardubice – Vinice/ pokračuje silný nálet dospělců 1. generace a ve spodních patrech korun jírovců se na listech zvětšují miny s housenkami.

KAŠTANOVNÍK SETÝ

V okrese Jičín /lokalita Čejkovice 31.5./ byl zjištěn první výskyt hálek žlabatky (*Dryocosmus kuriphilus*) na mladých, čerstvě vysázených kaštanovnících původem z Itálie.

OSTATNÍ

Světelný lapač, okres Jičín /lokalita Holovousy/

V úlovcích světelného lapače se objevuje **štetconoš ořechový (*Calliteara pudibunda*)**, **lišaj borový (*Sphinx pinastri*)**, vzácně **lišaj šeríkový (*Sphinx ligustri*)**, **přástevník bezový (*Spilosoma lutea*)**, **přástevník mátový (*Spilosoma lubricipeda*)** nebo **osenice šťovíková (*Noctua pronuba*)**.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl, Ing. Karel Hradil PhD.